Przesyłka opłacona ryczałtem.

№ 15 (69) Нядзеля, 29-га Сакавіка 1925 г. м. Вільня. Год II.

ГРАМАДЗКІ ГОЛАС

Выходзіць два разы ў тыдзень. Цана нумару 15 грошай.

Падпісная цана на 1 месяц 1 злоты 80 гр.
За граніцу ўдвая даражэй.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Wilno, ul. Niemiecka, 1 „Hotel Sokołowskiego" pokój № 26. Рэдакцыя адчынена ад 10—2 гадз. Рэдактар прымае ад 11—1 гадз. удзень, апрача сьвятаў.

Цана абвестак за радок пэтыту: на 1 стар. — 15 гр., у тэксьце — 10 гр., на апош. стар. — 5 гр.

„Улада—вёсцы"!

Пабоі рабкораў ці селькораў, робленыя сялянамі па ўсім абшары ССРР, змушаюць бальшавікоў да новага моцнага лёзунгу.

„Радавая ўлада—весцы"—крычаць вялікімі літарамі апошнія менскія газэты.

І ў „Звезде" за 22 сакавіка выдрукаваны новенькі дэкрэт менскага бальшавіцкага ўраду за 21.III 1925 г. аб высуваньні сялян на адказную савецкую працу.

Прычыны зьяўленьня гэткага дэкрэту вельмі ясныя. Сялянства ня толькі ў Радавай Беларусі, а і ў цэлым ССРР, пачынае віргацца ў адносінах да прадстаўнікоў бальшавіцкае ўлады, якая, трубячы аб тэорыі камунізму, аб яго правядзеньні ў жыцьцё шляхам сусьветнае рэвалюцыі, не перашкаджала ў пэрыяд хатніх войнаў у быўшай Расеі таму, каб працэс пераходу ў рукі сялян зямлі, зусім зразумелы падчас рэвалюцыі, ішоў сваім парадкам.

Але нямілаю робіцца сялянству ўлада бальшавікоў, калі працэс гэты больш-менш закончыўся, разьвіваючыся стыхійна пры рэвалюцыйным бязладзьдзі.

Сялянскі быт прабываў дасюль блізу што някранутым сыстэмай бальшавіцкага ўрадовага апарату. Ад тэндэнцыі бальшавікоў зьбіраць з сялян падаткі натураю можна было сялянству выкручвацца тым ці іншым спосабам, ня выключаючы арыгінальнай пагрозы „забастоўкі": сяляне зьмяншалі пасеўны абшар да велічыні сваіх уласных патрэбаў, пагражаючы галоднаю сьмерцю вялікім местам, ад якіх узамен не маглі нічога адтрымліваць ў постаці эквіваленту за прадукт свае земляробскае працы.

Тэхнічна праца сялян-земляробаў пры бальшавіцкіх парадках зрабілася труднейшаю, бо гарадзкі рынак перастаў даваць сялянству самае прымітыўнае прыладзьдзе для іхняй гаспадаркі.

Ніякага штучнага рэгулятара паміж цэнамі на фабрыкаты і прадукты сельскае гаспадаркі бальшавікі зусім натуральна выдумаць не маглі і каб адсрочыць агіду да іхняе ўлады, нарастаўшую штодня ў гушчах сялянскіх масаў, пачалі крычаць: „Тварам да вёскі!"

Нікога гэты лёзунг не ачмуціў. Штучнасьць партыйнага ,,рабоча-сялянскага" ўрадаваньня была вельмі відочнаю ня толькі для сагнутае ў казіны рог інтэлігэнцыі, абернутай у ,,совработ", а навет і для цёмнага сельскага насяленьня. Прадукцыя земляробаў дасюль на рынку стаіць у бальшавікоў у страшэнна нізкай прапорцыі да фабрычных вытвараў.

Апрача таго ўрадовы апарат дае дзе-ня-дзе гэткія перабоі, дэмаралізацыя маладога пакаленьня расьце гэтак жахоўна, што здаровая сялянская псыхіка адчувае і моцны маральны цяжар, накінены на народную душу фаварытамі рэвалюцыі рознымі камсамольцамі, бязбожнікамі, селькорамі, а часам проста быўшымі гарадавымі ў новай ролі прэзэсаў сельскіх радаў ці камэндантаў чырвонай міліцыі.

Гэтак, напр., нядаўна вельмі менскія газэты пісалі, што ў Бабруйшчыне нейкі бальшавіцкі адміністратар дадумаўся да надта арыгігальнага спосабу знайсьці вінавайцаў у забойствах нованароджаных дзетак, якія там прынялі шырокі характар.

Узяўшы ў памоцніцы сабе вясковую бабу камісар загадаў проста... даіць падазронных дзяўчат. У ніводнай дзяўчыны малака ў грудзёх знойдзена ня было і гэніяльнасць агента бальшавіцкае ўлады аказалася дарэмнаю, паступак-жа яго быў асуджаны партыйнаю прэсаю. Цікава, што ў гэтай прэсе нейкі бабруйскі селькор, ці проста адказны партыйны працаўнік не пастыдаўся выступіць публічна ў абарону спосабу сьледзтва, прыдуманага „ўладаю на мясцох", на што адтрымаў увагу рэдактара, што даіць дзяўчат усё-ж такі нягожа.

Усё гэта і было-б сьмешна для бальшавікоў, каб не выглядала гэтак дзіка ды не падцінала іхняга спакойнага сядзеньня ў крэслах розных канцэлярыяў гэтак званага савецкага апарату.

І вось яны дадумаліся зрабіць цуд: прыцягнуць сялян да гэтага апарату, абяртаючы іх у сваіх чыноўнікаў.

Але тое, што жменя сялян якія, не належаць да пануючай партыі, трапіць у чыноўніцкія рады, нічога ня зьменіць у рэшце земляробскіх масаў і новы бальшавіцкі лёзунг „улада-вёсцы" акажацца такім-жа пустым, як і „тварам да вёскі" (лицом к деревне).

Час лёзунгаў прайшоў і сялянства, патрабуючы замацаваньня на ўласнасьць набытае за рэвалюцыю зямлі, інстынктам чуе ў сабе патрэбу трывалага дэмакратычнага ладу, дзе кіраваць справамі яно магло-б ня з літасьці над ім бальшавіцкае партыі, а па праву, якое яму належыць у земляробскім краі, якім зьяўляецца, як Беларусь, так і ўвесь С.С.Р.Р.

Палітычны агляд.

Палітыка, як ведама, цесна зьвязана з эканомікай. Эканамічны крызыс у Эўропе, які пачаўся пасьля вайны, зьявіўся рэзультатам палітычных непаразуменьняў між рознымі дзяржавамі. Як вінавайцы вайны між Расеяй і Нямеччынай ў 1914 годзе згулялі галоўную ролю дзьве прычыны, з якіх адна палітычнага, а другая эканамічнага характару. Расея, як ведама, прыняла ў 1913 годзе новую праграму абязброеньня, каторая павінна была быць праведзена ў жыцьцё у працягу колькіх гадоў. І Нямеччына хацела ўцягнуць Расею, як галоўнага саюзьніка Францыі, і пакончыць з ёю раней, чымся яна ўзмацуецца. А пасьля ў 1914 г. канчаўся дзесяцьгадовы срок нямецка-расейскага гандлёвага дагавору, падпісанага у часе японска-расейскай вайны, г. зн. тады, як Расея была ў надта цяжкім палажэньні, якое давала Нямеччыне вялізныя матар'яльныя выгады. Нямеччына зарабляла, дзякуючы гэтаму дагавору, больш як 1 мільярд рублёў у год. Было ясна, што Расея ня згодзіцца ўзнавіць гэткі дагавор. І вось дзеля гэтага 1914 год для Нямеччыны быў самым выгадным, каб пачаць вайну з Расеяй і Францыяй, якая і так была няміпучаю і раней ці пазьней павінна была пачацца. Ведама таксама, што шмат якія дзяржавы, як Португалія, Палудзенна і Паўночна-Амэрыканскія рэспублікі аб'яўлялі вайну Нямеччыне, ня прыймаючы беспасрэднага учасьця ў ёй, а толькі дзеля таго, каб парваць ранейшыя палітычныя і гандлёвыя дагаворы з Нямеччынай, якія лічыліся нявыгаднымі з таго ці іншага боку.

Польшча, як новая дзяржава, ўтварыўшаяся, як адзін з рэзультатаў сусьветнай вайны, наагул ня мела ні з кім ані палітычных, ані гандлёвых дагавораў, без якіх ня можа істнаваць ніякая дзяржава ў сучасных варунках жыцьця. Ведама з якімі натугамі дабіваецца ССРР, каб падпісаць палітычныя і гандлёвыя дагаворы, перачыркнуўшы ўсе старыя дагаворы. Але гэта яму ня надта ўдаецца. І канец мінулага і бягучы год зьяўляюцца пэрыядам сільнага імкненьня эўропэйскіх дзяржаваў да ўстанаўленьня нармальных эканамічных узаемных адносін шляхам падпісаньня новых гандлёвых дагавораў. І Польшча з гэтага боку не зьяўляецца выняткам.

Галоўная маса гандлёвых абаротаў Польшчы падае на найбліжэйшых суседзяў, як Нямеччына, Чэхаславакія і ССРР, з якімі дагэтуль яшчэ дагаворы не падпісаны. Цяпер акурат вядуцца перагаворы з Чэхаславакіяй і Нямеччынай, а з ССРР навет не пачыналіся. Але для Польшчы блага тое, што пачатыя ўжо перагаворы з Нямеччынай, якія павінны былі кончыцца да 1 красавіка, датарнаваліся да самага нявыгаднага палітычнага момэнту, які Нямеччына хоча выкарыстаць гэтак, як калісьці выкарыстала японска-расейскую вайну пры перагаворах з Расеяй. Нямеччына, як ведама, мае ўжо гандлёвы і палітычны дагавор з ССРР, а пасьля нядаўна падпісала часовы дагавор з Англіяй, Францыяй і Бэльгіяй. Да 10 студня г. г. эканамічныя адносіны Нямеччыны з саюзьнікамі, ў тым ліку і з Польшчай, рэгуляваліся вэрсальскім трактатам. Ведама, як Францыя сьпяшалася падпісаць гандлёвы дагавор з Нямэччынай і як апошняя баранніла свае правы і выгады, ведаючы аб сваім значэньні ў гандлёвых адносінах з Францыяй. Лягчэй і хутчэй быў падпісаны дагавор з

Англіяй, для якой Нямеччына з гандлёвага боку пры цяперашніх палітычных варунках зьяўляецца пэўнаю велічынёю. Калі да ўсяго гэтага дадаць яшчэ вялізную дыплёматычную ўдачу, якую мела Нямеччына ў апошні час на міжнароднай арэне, дык тады будзе ясна, наколькі некарысны момэнт выбрала Польшча для гандлёвых перагавораў з Нямеччынай, а таксама пакрысе і з Чэхаславакіяй. А ад гэтых дагавораў залежыць палітычная будучына Польшчы.

Эканамічная будучына Польшчы залежыць ад Нямеччыны і С. С. Р. Р. З аднаго боку Польшча зьяўляецца дастаўцам для Нямеччыны свайго сыр'я і карыстаецца нямецкімі машынамі, электрычнымі прыладамі і хімічнымі прэпаратамі, а з С. С. Р. Р. наадварот; з другога боку яна зьяўляецца пасрэднікам і транзітным шляхам між Нямеччынай і С.С.Р.Р. Цяпер Польшча мае ў адносінах да Нямеччыны з эканамічнага боку такую самую ролю, якую некалі мела б. Расея. Мы ўжо няраз пісалі аб тым, як цесна зьвязаны ў эканамічна-палітычным сэнсе Польшча з Нямеччынай і як усе эканамічныя хістаньні апошняй перадаваліся Польшчы. Упадак курсу нямецкае маркі якга адбіўся на курсе маркі польскай. Аб гэтай цеснай эканамічнай сувязі і аграмадным значэньні Нямеччыны для Польшчы з эканамічнага боку лепш за ўсё сьведчаць статыстычныя даныя аб польскім вывазе і ўвозе ў апошнія гады. У 1922 г., калі як у Польшчы, гэтак сама і ў Нямеччыне адчуваўся значны эканамічны крызыс, увоз у Польшчу з Нямеччыны даходзіў 324 міл. злотых або 49,5% усяго ўвозу ў Польшчу. Гэткім чынам прывоз з адной толькі Нямеччыны дасягаў цаловы ўсяго ўвозу, ня гледзячы на неўрэгуляваныя палітычна-эканамічныя адносіны між абедзьвюма дзяржавамі. А вываз з Польшчы ў Нямеччыну ў гэты час даходзіў да 312 міл. злот. або 37% усяго вывазу з Польшчы за граніцу. У 1923 г. прывоз з Нямеччыны даходзіў да 604,6 міл. зл. або 50,6% усяго ўвозу, а вываз з Польшчы ў Нямеччыну—487 міл. або 44,6% усяго вывазу з Польшчы. У 1924 годзе ёсьць статыстычныя даныя толькі за першую палову году. У гэты час было вывезена з Нямеччыны тавараў на суму 127 міл. зл. г. зн. 46,5% агульнага вывазу.

Адсюль відаць, якую вялізную ролю мае Нямеччына ў эканамічным жыцьці Польшчы. Калі палова польскага ўвозу і вывазу падае на долю аднэй Нямеччыны, тады, як, напрыкл. Францыя, з каторай Польшча ў саюзе і мае з ёю гандлёвы дагавор, які дае ёй вялізныя правы, прыймае ўчасьце ў польскім вывазе ў 2,1% агульнага вывазу і 3,8% агульнага ўвозу ў Польшчу. Немцы вельмі добра разумеюць вялікую залежнасьць польскага экспорту і імпорту ад Нямеччыны і ў перагаворах з Польшчай стараюцца зрабіць на апошнюю якнайбольшы націск, каб прымусіць яе да большых уступак. У польсканямецкіх перагаворах немцы маюць тую перавагу, што ўжо зрабілі гандлёвыя дагаворы з Францыяй, Англіяй, Бэльгіяй, Чэхаславакіяй і С. С.Р.Р., што дае магчымасьць больш таргавацца і быць менш уступчывымі. Дзеля гэтага яны пакінулі перагаворы з Польшчай на самы канец. Апрача таго, яны робяць націск на Польшчу праз С.С.Р.Р., які амаль што не байкатуе Польшчы і ня хоча ўступаць з ёю ў гандлёвыя перагаворы. Гандлёвыя абароты С.С.Р.Р., напр., з Чэхаславакіяй у 10 разоў большыя, чымся з суседняй Польшчай. А аднак, калі-б між Польшчай і С. С. Р. Р. існавалі нармальныя палітычныя і эканамічныя адносіны, дык палажэньне было-б зусім інакшае. Польшча можа вывозіць свае сыр'ё, як вугаль, руду, лес, газу і інш. толькі ў Нямеччыну, а сваю мануфактуру толькі ў С.С.Р.Р. Дзеля гэтага, апрача ўсіх іншых прычын шмат перашкаджаюць палітычныя адносіны, якія найгоршыя вось з гэтымі суседзямі. С.С.Р.Р. хоча абыйсьці Польшчу гандлюючы з Нямеччынай, Чэхаславакіяй, Аўстрыяй, Швэцыяй і інш. заходнімі дзяржавамі, а Нямеччына імкнецца вызваліцца ад залежнасьці ад польскага вугля, датарноўваючы да свае тэхнікі г. наз. буры вугаль, якога шмат ёсьць у Саксоніі. І апошні ліпскі кірмаш даказаў, што ў гэтым кірунку Нямеччына асягнула вялізныя рэзультаты.

N.

Палітычная хроніка.

У Польшчы.

AW паведамляе з Любліну, што там акружным судом разглядалася справа 5 сяброў люблінскіх коопэратываў, абвінавачаных у камуністычнай дзейнасьці. Тры абвінавач. апраўданы, адзін па прозьвішчу Дамініко засуджаны на год, а другі, Завада, на 8 месяцаў крэпасьці.

Лодзінскі акружны суд засудзіў на 5 гадоў вастрогу Станіслава Кісяка, абвінавачанага ў прыналежнасьці да камуністычнае партыі і кольпортаж нелегальных друкаў.

„Robotnik" паведамляе, што суд у Перамышлі пасьля 5-ёх дзён працэсу на аснове вэрдыкту лавы прысяжных выдаў апраўдальны прыгавар па справе пасла Ланцуцкага. Суд пастанавіў утрымаць сьледчы арышт над паслом Ланцуцкім дзеля таго, што ён зьяўляецца прасьледаваным судовымі ўладамі за іншыя праступленьні, за якія ўжо выданы Соймам.

На пасяджаньні соймавага клюбу „Wyzwolenie" 25 гэтага сакавіка прынята гэткая рэзалюцыя:

«Клюб павярае паслу Панятоўскаму прыгатовіць на заўтра прапазыцыю клюбу аб роспуску Сойму, азначаючы срок роспуску на 15-га ліпня сёлетняга году, а срок выбараў у новы Сойм на 15 кастрычніка бягучага году. Выбары мелі-б адбыцца на аснове дасюлешняе выбарчае ардынацыі».

На пасяджаньні рады міністраў 25-III пастаноўлена, што інстытуцыя для справаў усходніх ваяводзтваў будзе звацца Сэкцыяй для справаў усходніх ваяводзтваў і нацыянальных меншасьцяў пры Палітычным Камітэце Рады Міністраў. Старшынёю Сэкцыі будзе міністар пан Тугут, якому старшыня міністраў, п. Грабскі, перадаў свае правы ў сэнсе справаў, абнятых компэтэнцыяй новастворанае інстытуцыі. Справа назначэньня павятовых старастаў і школьных інспэктароў не залежыць ад Сэкцыі і старшыні яе, яна можа апратэстоўваць толькі назначэньні гэткіх вураднікаў, як ваяводы, пракуроры, куратары.

У гутарцы з супрацоўнікам „Robotnika" пан Тугут заявіў, што перш за ўсё замервaецца правясьці ў жыцьцё языковыя законы, пасьля возьмецца за ўпарадкаваньне справы праваслаўнае царквы і жыдоўскіх гмінаў.

ПраваслаўныМітрапалітДзяніс выслаў п. міністру Тугуту пісьмо, даводзячы да ведама ўраду, што выдаў падуладнаму сабе духавенству загад, каб справы разлукаў сярод праваслаўных трактаваліся асьцярожна і ня прымаліся справы раней, чымся прайдзе год прыналежнасьці зацікаўленых ў разлуцы асобаў да праваслаўнае царквы.

Офіцыяльна апублікована аб назначэньні праф. Станіслава Грабскага міністрам Прасьветы і Рэлігіяў. Дасюлешні кіраўнік міністэрства п. Завідзкі падаўся ў адстаўку, якая і была прынята урадам.

За граніцай.

Прэзыдэнт **Паўночна-Амэрыканскіх Злучаных Штатаў** падпісаў адозву да ўсіх народаў сьвету, заклікаючы да ўчасьця ў сусьветнай выстаўцы, якая адбудзецца ў **Філядэльфіі** ў часе ад чэрвеня да лістапада 1926 году у 150-я ўгодкі абвешчаньня незалежнасьці Злучаных Штатаў.

Чэхаславацкая соцыялістычная прэса нападае на пастырскае пісьмо да каталіцкіх духоўнікаў палявога біскупа Бомбэры, якое ня розьніцца ад пісьмаў **славацкіх** біскупаў сваім антыдзяржаўным характарам. Непазволеная клерыкальная пропаганда ў арміі, як і ўмешваньне панскага нунцыя ўва ўнутраныя справы Чэхаславакіі, па думцы соцыялістычных газэт, падказвае якнайхутчэйшы перарыў адносін з Рымам з адкліканьнем чэхаславацк. пасла пры Квірынале.

Паводлуг вестак з Каіру, пасьля роспуску парляманту ў розных часьцях **Эгіпту** пачаліся непарадкі. Падробнасьці, пакуль што, невядомы. Эгіпэцкі ўрад замервaецца выдаць новы выбарны закон.

У **Баўгарыі** зьменены закон аб абароне дзяржавы ў тым сэнсе, што касуюцца поўнамоцтвы не толькі камуністычных паслоў Сабраньня, але таксама і поўнамоцтвы камуністычных сяброў усіх прадстаўнічых інстытуцыяў.

У францускім парлямэнце падчас дыскусіі над пытаньнем аб Эльзасе й Лётарынгіі пасол-эльзасец камуніста Губэр, які ня знае францус-

Маленькі фэльетон.

Крытычнае палажэньне.

Заснуў гэта я неяк пасьля спозьненага абеду і на жах душы сваёй, ведаеце чытачу, што прысьніў?

Ого! Навет і пераказаць магу. Гэтак урэзалася ў памяць маё крытычнае палажэньне, якое я перажываў у сьне.

Прысьніў я, што апынуўся бяз працы.

Праўду кажучы, была нейкая праца і навет заробак такі-сякі, але нуднаю мне здавалася гэтая праца і ня вельмі ўдзячнаю.

Давай, думаю сабе, зраблюся і я беларускім дзеячом.

Хоць ніколі гэтым не займаўся і ніякае практыкі ня меў, ведаў што ёсьць ну, проста, фахоўцы ад гэтае справы сярод усялякага віленскага «арганізаванага» беларускага грамадзянства, але-ж баяцца няма чаго:

Пастаноўлена і годзі.

Узоры дзеячоў ёсьць. і каб не пачынаць справу з першае літары, трэба загінаць яе адразу са слаўных ужо імёнаў.

Былі-ж у нас, дзякаваць Богу, і не зьвяліся яшчэ — й міністры і навет старшыя за міністраў, паяўляліся гады са два назад у Вільні і вельмі складаныя фігуры, здольныя разам пабыць тыдні са два і на чале коопэрацыі і ўсяго нацыянальнага руху, ня ўхіляючыся навет ад таго, каб ведаць і тое, што ня ўсім было ведама, а адрэс мела недзе ў Белавежы.

Каб вылезьці адразу, як кажуць, на самы «эўропэйскі форум» рашыў я пачаць з найлепшага ўзору.

Размахнуўся і напісаў вялізарны мэморыял проста ў Лігу Народаў.

Сабраў таго-сяго з віленскіх сваіх прыяцялёў (хоць іх і мала ў мяне аказалася), абвясьціў наш супольны з імі сход «арганізованым беларускім грамадзянствам», надаў нейкаму ігрыку тытул прэзэса, сам засланіўся ім, як шырмаю, ў маленечкай ролі яго намесьніка, дый пачаў проста з апэляцыі да Лігі Народаў.

Чытаў, чытаў аж спацеў, як мыш пад печай, нарэшце такі, дабрыў да канца.

— Лоўка, спрытна! — хвалілі мае сябры стыль майго мэморыялу, а адзін стараваты былы калісьці рэгістратарам «исходящих бумаг» у нейкай царскай канцэлярыі, неяк неспадзявана прабубнеў:

— Не раўнуючы, найлепшы тон, проста primo-публіцысты наш п. віцэ-прэзэс.

Прэзэс, які прозьвішча сваё ўжо вывучыўся правільна падпісваць паводлуг беларускага правапісу, а беларускае формы свайго імя яшчэ не аходаў, крыху пачыраванеў ад гэтае ўвагі, але нічога — змаўчаў.

Раптам нейкая маладзенькая фігура, сядзеўшая дасюль паціху ў кутку адазвалася спакойна:

— Пане старшыня, прашу слова для папраўкі.

— Якое папраўкі? — закіпеў я, стукаючы канцом палкі аб падлогу, а ў душы сваей падумаўшы:

— Бач! малакасос, знайшоў каго папраўляць.

Дзеля таго, што прэзэс ня ведаў як быць і жаласьліва глядзеў мне проста ў вочы, дык «малакасос» мусіў чакаць, пакуль яму будзе дана слова, для папраўкі, а я

кае мовы, пачаў гаварыць панямецку. Гэта выклікала ў парлямэнце сьмех і шум падчас 20 мінютнае прамовы Губэра.

У **Клайпэду** прыбыў італьянскі карабель са зброяй і амуніцыяй для літоўскае арміі; вартасьць купленай Літвою зброі ў Італіі 30 мільёнаў літаў. Усяго прывезена 50 тысяч стрэльбаў і 8 мільёнаў набояў.

З **Вашынгтону** тэлеграфуюць, што прэзыдэнт Кулідж 26. III. меў доўгую нараду з сэнатарам Бора і заграмічнай камісіяй сэнату аб проекце скліканьня **Паўночна-Амэрыканскімі Злучанымі Штатамі** конфэрэнцыі аб разьбраеньні.

Паводлуг вестак з **Пэкіну**, у Мукдэне пачаліся нарады Чан-Со-Ліна з прадстаўнікамі СССР аб Усходня-Кітайскай чугунцы і аб гандлі паміж Манджурыяй і Манголіяй.

25 сакавіка пачаліся выбары ў **маскоўскія** гарадзкія рады. Выбары закончацца 6 красавіка.

Лёнданская газ. „Daily Mail“, перадае з Ерусаліму, што па ўсёй **Палестыне** йдзе гэнэральная забастоўка.

Па вестках з **Рыму**, паздараве́ўшы Мусоліні быў на паседжаньні парлямэнту 26 сакавіка. Фашыстаўскія паслы прывіталі прэм‘ера аплёдысмэнтамі. Камуністыя прабавалі сьпяваць „Інтэрнацыянал“.

У Японіі вышэйшая палата прыняла новы выбарны закон з некаторымі папраўкамі. Закон прызнае права голасу за ўсімі мужчынамі, старэйшымі за 25 гадоў. Гэткім чынам лік выбаршчыкаў у Японіі мае павялічыцца да 8 мільёнаў.

Як паведамляюць з **Ангоры**, паўстанчыя аддзелы курдаў саўсім разьбіты. На ўсход ад Цігру паўстанцы пакінулі цэлы рад мясцовасьцяў, нясучы вялікія страты ў баёх.

Агляд прэсы.

„Przegląd Wileński“, які заўсёды цікавіцца краёвымі справамі і ад'значаецца сваімі спагадлівымі адносінамі да пакрыўджаных, піша:

> У ўрадовых сфэрах, у сойме, ў прэсе ўсё вядзецца спрэчка на тэму загадаў і апавешчаньняў, якія-б рэгулявалі правы г. наз. нацыянальных меншасьцяў. Аб літары, аб такую ці іншую рэдакцыю закону, аб тое, ці іншае сфармуляваньне нейкага параграфу спрачаюцца міністры, паслы, змагаюцца партыі і газэты. І як мала навет асьведчаных палітыкаў і адміністратараў здолелі ўцяміць, што інстанцыяй, якая мае тут рашучае значэньне, зьяўляецца не заканадаўчая ўлада, але выканаўчая!
>
> Найідэальнейшыя законы нічога не памогуць, калі ўся адміністрацыя будзе пранікнута духам нецярпімасьці і тупога нацыяналізму, калі ўвесь чыноўны апарат ад нізу да гары, пад уплывам пануючай у грамадзянстве атмосфэры шовінізму, ня яўна, дык у глыбі душы, дыша ненавісьцю да ўсяго, што няпольскае, а асаблівую мае пагарду да прабудзіўшыхся да самастойнага жыцьця нацыянальнасьцяў.
>
> Чытаючы ўважна літоўскую і беларускую прэсу, а таксама чуючы ад бесстаронных і верыгодных людзей, не заінтарасованых у тэндэнцыйным асьвятленьні фактаў, аб тым, што дзеецца на провінцыі, аб усіх гэтых спосабах рэпрэсіяў, якія ўжываюць ровныя адміністрацыйныя органы да асьветных дзеячоў і больш усьвядомленых нацыянальна адзінак сярод мясцовага літоўскага і беларускага сялянства, — трудна не перакананца аб бязмэтнасьці ўсіх навет з найлепшай думкай пачатых заканадаўчых рэформаў. Сьмешнымі зьяўляюцца гарачыя спрэчкі ў цэнтральных камісіях аб большых або меншых уступках на карысьць няпольскіх нацыянальнасьцяў, калі ўсе концэсіі застаюцца на паперы, а мясцовая адміністрацыя заўсёды можа знайсьці спосаб, каб паралізаваць вызваленскія імкненьні насяленьня.

Далей аўтор дае рад прыкладаў, як адміністрацыя зьдзекуецца над нялюбымі ёй праявамі нацыянальнай сьвядомасьці на провінцыі і канчае гэтак:

> ...справа йдзе аб запраўдных адносінах польскае ўлады ды асьветнай і культурнай дзеяльнасьці г. наз. нацыянальных меншасьцяў.
>
> Пакуль гэтыя адносіны ня зьменяцца ў самых сваіх падставах, пакуль прынцыповая непрыязнь ня будзе заменена спагадлівасьцю, а прынамсі зразуменьнем шкоднасьці гэткага дзеяньня, датуль усе загады і законы, хаця-б найбольш лібэральныя, будуць толькі мёртвай літарай.
>
> А каб натхнуць новым духам выканаўчы апарат, дзеля гэтага мала міністэрскіх цыркуляраў. Дзеля гэтага трэба радыкальнае зьмены пануючых настрояў ў грамадзкай думцы.

ПА СЬВЕЦЕ.

Хто такі быў ангельскі лёрд Кэрзон.

Памёршы ў Лёндане 20 гэтага сакавіка лёрд Кэрзон радзіўся 1-га лістапада 1859 году ў Кэдльстэне. Адукацыю ён адтрымаў у Ітоне і Оксфордзе. У 1891 — 92 г. г. ён быў назначаны віцэ-міністрам па справах Індыі. У 1895 — 98 г. г. лёрд Кэрзон быў віцэ-міністрам заграмічных справаў. З 1899 да 1905 году ён займаў пасаду віцэ-караля Індыі і ў гэты час адтрымаў тытул лёрда Кэдльстэна. Гэту высокую пасаду ён пакінуў з прычыны непаразуменьняў з лёнданскім віцэ-міністрам па справах Індыі і тагочасным галоўным камандзерам ангельскае арміі лёрдам Кітчэнэрам.

Лёрд Кэрзон выпусьціў у друку рад сваіх працаў па пытаньнях аб Азіі. Нябожчык належаў да ангельскае консэрватыўнае партыі.

Займаючыся з самых маладых гадоў усходня-азіяцкімі пытаньнямі, ён быў як-бы прызначаны дзеля адпаведальных пасадаў спачатку віцэ-караля Індыі, а пасьля міністра калёніяў. Ен меў вялізны ўплыў на Лёйд-Джорджа, будучы ў яго коаліцыйным урадзе.

З 1919 году Кэрзон у ролі міністра заграмічных справаў кіраваў інтэрвэнцыяй проці Радавае Расеі і наагул увесь час трымаўся выразнай антыбальшавіцкай пазыцыі.

Пры устанаўленьні ўсходніх граніц Польшчы ў пачатку яе назалежнага быту ангельскі лёрд зрабіўся вядомым, дзякуючы гэтак званай „лініі Кэрзона“.

Знойдзена найстарэйшае места на сьвеце.

З Нью-Іорку паведамляюць, што ў штаце Нэвада знойдзена індыйскае места, якое бязумоўна зьяўляецца найстарэйшым на сьвеце. Места гэтае істнавала больш як 10.000 гадоў назад. Дасюль яно было саўсім засыпана пяском. Яно цягнулася ўдоўж балацістае рэчкі на 9 кілёмэтраў, што працякае паміж местамі Сан-Томас і Овэртон.

Для устанаўленьня спосабу быту індыйцаў 100 вякоў назад патрэбны раскопкі. Вядома дасюль толькі тое, што гэтая пустая цяпер мясцовасьць была ў свой час цьвітучай і багатай. Цікава таксама, што гэтым антычным сьветам **кіравалі тады жанчыны**, а мужчыны спаўнялі хатнюю працу.

Экспэдыцыя Амундсэна на паўночны бягун.

Паводлуг вестак з дацкае сталіцы Копэнгагэну, Роальд Амундсэн і сябры яго экспэдыцыі заняты цяпер апошнімі падрыхтаваньнямі да падарожы на паўночны бягун, якая мае адбыцца паветраным шляхам. Самалёты ўжо высланы з Італіі і гэтымі днямі будуць у Тромсё, дзе перагружаны будуць на экспэдыцыйны карабель „Hobby“ дзеля перавозкі ў Шпіцбэргэн.

Найважнейшую цяпер задачу маюць два мэтэоролёгі д-р Беркнэс і д-р Сальвагэн, якія маюць нарыхтаваць мэтэоролёгічную станцыю ў Данскё, скуль экспэдыцыя мае вырушыць у дарогу. Есьць замер нарыхтаваць большую мэтэоролёгічную станцыю, якая мае быць злучана радыятэлеграфам са ўсімі гэтага роду станцыямі, што знаходзяцца на ўсёй паўночнай паўкулі зямлі, так, каб можна было адтрымліваць мэтэоролёгічныя бюлетэні са ўсяго палярнага абшару.

Думаюць, што Амундсэн выедзе ў Шпіцбэргэн у найбліжэйшым часе.

Павялічэньне друку.

Падлічана, што пасьля вайны, ня гледзячы на дарагоўлю, друкаваньне кніг павялічана. Гэтак, ў Нямеччыне пасьля вайны ў 1921 — 1922 г. г., ня гледзячы на цяжкія варункі абясцэньваньня маркі, друк быў усё такі ў тры разы большым, чымся ў Англіі. У 1921 г. ў Нямеччыне выйшла ў сьвет 33.291 друкованая рэч, а ў 1922 году—31.782. Паменшаньне кніжнага вытвару ў Англіі тлумачыцца павялічэньнем спросу на амэрыканскія рэчы друку. Памацнеў літэратурны вытвар пасьля вайны таксама і ў Францыі, Італіі, Нарвэгіі і Голяндыі. У Голяндыі было надрукована ўжо на 9% болей кніг, чымся ў 1913 г. Гэткае самае павялічэньне выказвае Швэйцарыя і Злучаныя Амэрыканскія Штаты. Наадварот, заўважаецца паменшаньне друку ў Вэнгрыі і Чэхаславакіі.

Скольні на небе зораў?

Урад Рымскае астранамічнае обсэрваторыі выдаў цяпер сёмы том вялікае зборнае працы каталёгу зораў. Ужо 50 гадоў найвыдатнейшыя вучоныя Старога й Новага Сьвету ў навуковых установах Эўропы і Амэрікі працуюць над тым, каб выпусьціць нябесны атляс, у якім былі-б астранамічныя фатаграфіі ўсіх нябесных целаў і разам з тым апісаньне ўсяе людзкое веды аб зорах. Том, які цяпер выйшаў у Рыме, зьяўляецца толькі часткаю гэтага астрафафічнага атлясу.

Міжнародны камітэт, да якога належаць кіраўнікі ўсіх вялікіх обсэрваторыяў сьвету, падзяліў у свой час

тут, скарыстаўшы момэнт, давай сыпаць:

— Што папраўляць? трэба разумець, што папраўляць. Калі я быў у Парыжы (ніколі, папраўдзе й ня быў, але гэтак у сьне мне здавалася!) і гаварыў з Пішонам, а ведаеце, грамадзяне, кім быў тады Пішон?

— Ды я толькі з боку чыста фактычнага,—пачулася ў кутку,— пане старшыня, здаецца вы-ж нікому слова не давалі, пазвольце да парадку дня.

— Што гэта недаверые да прэзыдыуму!—закрычаў я,—прапаную галасаваць, а пасьля папраўкі.

— Я ня згодзен, — адгукнулася ў кутку, — што-ж гэта бяз ніякае дыскусіі, што гэта за камандаваньне такое, нашто-ж нас сюды заклікалі?

— Аляксюкоўшчына, — прапішчэў я не сваім голасам і кінуўся з палкай ў бок неспакойнага кутка.

Здавалася, што мяне моцна ахапілі за рукі, я прачхнуўся, перавярнуўся на другі бок і пачаў сьніць ізноў...

— Блага тут у Вільні, — падумаў я,—шустрая моладзь завялася, выходзяць «мальчишки» з паслушэнства, трэба кінуцца ў масы.

Абмеркаваў усё і рашыў, што найлепей пачаць з іншага ўзору.

Законы чытаць я ўмею, адчыню сабе бюро юрыдычных парадаў у якім-нібудзь павеце, адпачыну крыху, зараблю на чорны дзень, а там... заварушуся падаўнейшаму.

Нядоўга мазгуючы гэта, так і зрабіў.

На новым месцы трудна было думаць аб Лізе Народаў, павятовы стараста быў нязгоршы; азнаёміўся я з ім пакрысе і даведаўся, што ён нічога ня мае проці чыста-культурнага беларускага руху.

Тут я й дагадаўся, што трэба якнайхутчэй скалаціць такое ці гэткае таварыства беларускае школы.

А дзеля таго, што ў павеце я быў навічком сярод тутэйшых беларускіх аборыгэнаў, дык ня мог адразу сам стаць на чале справы.

Кандыдат у прэзэсы таварыства ізноў знайшоўся, а я, па старой прывычцы, пралез у віцэ-прэзэсы...

Час ляцеў. Інады мы зьбіраліся на паседжаньні, прымалі прапанованыя мною рэзалюцыі ў чыста-нацыянальным духу, але нажаль ня было дзе іх друкаваць і доўга трэ' было чакаць, пакуль рэзалюцыі нашыя трапялі іншы раз на шпальты віленскіх беларускіх часопісяў, дзякуючы маім асабістым знаёмствам, альбо час-ад-часу друкавала рэзалюцыі гасьцінная для нас павятовая польская газэтка „Olbrzymia Sprawa“.

Прайшоў год. Мінуў другі...

Школы ніводнае. Пад бокам толькі стыхійна паўстаўшая беларуская гімназія, пэдагогі якой кідаюцца ў бядзе і безграшоўі.

Трэба хоць гэтым заняцца, хаця гімназію да сябе як-нібудзь прытуліць.

Трэба-ж некалі і агульны наш сход склікаць.

Сабраліся пагаварылі і рашылі, што добра было-б правясьці ўсё гэта вельмі ўрачыста.

Калі што й нягладка выйдзе, дык я ўжо сам дамалюю пасьля на шпальтах „Olbrzymiej Sprawy“.

Дарэчы якраз трэба заняцца корэспондэнцыяй у гэту сымпатычную часопісь загадзя...

Адвык я ад журналістыкі, але церав гадзін пяць з-пад майго пяра выйшаў квяцісты твор, якім магу гардзіцца да сьмерці.

Звончык.

(Канец будзе).

працу паміж паасобнымі навуковымі інстытуцыямі. Той кавалак неба, які дадзены рымскай обсэрваторыі мае запоўніць аж дзесяць таўстых томаў.

Над зладжэньнем гэтага паказальніка неба, пакуль што, працуе 18 інстытутаў: 10 у Эўропе, 2 ў Афрыцы, 3 ў Амэрыцы і 3 ў Аўстраліі.

Ініцыятыва аб гэтай вялізарнай працы паўстала першы раз у 1885 годзе ў думцы францускага астранома Мушэра, які, як кіраўнік парыскае обсэрваторыі, на міжнароднай астранамічнай конфэрэнцыі прадставіў свой плян супольнае працы над стварэньнем нябеснага атлясу.

У гэтым астранамічным каталёгу будуць адбіты ўсе зоры аж да 14 ступені велічыні. Лік нябесных целаў, якія істнуючымі цяпер астранамічнымі інструмэнтамі можна фатаграфаваць, дасягае **аднаго мільёна.** Аднак-жа гэтая цыфра зьяўляецца толькі **дробнаю часткаю** сапраўднага ліку зораў сусьвету. Астраномы даказваюць, што ў сусьвеце істнуе **больш як паўтара мільярда зораў.** Гэта больш менш роўна цыфры людзей, які засяляюць зямлю.

Навіны ў тры радкі.

— У Новым Орлеане (Паўночная Амэрыка) стаўкнуліся два цягнікі. 13 чалавек забіта і 7 ранена.

— „Савецкая Беларусь“ (№ 62 за 18.III) піша, што 22.III г. г. ў Менску сьвяткаваўся **15 гадовы юбілей пісьменьніцкае працы біеларускага паэта Алеся Гурло.**

— 25.III а 2 гадз. ўночы паміж Бордо і Парыжам сайшоў з рэйкаў цягнік. Есьць забітыя і раненыя; паміж забітымі адзін сэнатар.

— У Італіі памёр польскі камуністы Юльян Мархлеўскі, якога бальшавікі намячалі ў старшыні польскага савецкага ўраду падчас наступу іх на Варшаву ў 1920 годзе.

— З Рыгі паведамляюць, што толькі ў адным савецкім прадстаўніцтве ў Латвіі працуе 250 чал., а ўва ўсіх іншых пасольствах і консулятах агулам 130 чалавек.

— Варшаўская адвакацкая рада прыняла ў сябры адвакатуры Галену Вевюрскую, якая зьяўляецца першым жанчынай адвакатам у Польшчы.

— На чугунцы Капштадт-Наталь праваліўся мост падчас праезду па ім пасьпешнага цягніка. Апрача чугуначнае службы загінула некалькі пасажыраў, таму што цягнік упаў у раку.

— У Францыі ў шахце Рэбо каля Фэрбаху абарвалася вінда, чым было запёрта ў шахце 80 рабочых. 30 чалавес выцягнена, з якіх 4 ўжо памёрлі. Рэшту лічаць загінуўшымі.

У С.С.Р.Р.

Хто апрацоўвае душу сялянства ў Радавай Беларусі.

У № 65 (за 22 гэтага сакавіка) менскае „Звезды“, знаходзім гэткі сьпісак камуністых „мобілізованых на заўседную партыйную працу“ ў вёску: **Аршанскі вокруг.** Баран, Грэбенчік, Ліцкі, Рагоўскі. **Мазырскі вокруг.** Саперов, Дзічкоўскі, Зубовіч-Чугаев, Крыпец, Касенюк, Балабанов, Хадасевіч, Матусевіч М.; **Барысаўскі вокруг.** Капаевіч, Русак, Рычков, Булахов; **Бабруйскі вокруг.** Равінскі. **Калінінскі вокруг.** Клішэўскі, Модэль, Красоўскі, Матусов, Барташэвіч. **Полацкі вокруг.** Балтынь, Дубінец, Ліманоўскі, Цэнцыпер, Трандофілов, Пінхасік, Кантаровіч, Щербінін; **Магілёўскі вокруг.** Гінзбург, Кац, Дубіна, Віленстовіч; **Слуцкі вокруг.** Баль, Конокотін, Ізраэліт, Ерменсон, Абагурко, Васьковіч, Каменштэйн, Карпелень, Ліокумовіч. **Віцебскі вокруг.** Белян. **Менскі вокруг.** Дункен, Танхілевіч.

Сьпісак гэты апублікованы ў „Звезде“ за подпісам сэкрэтара цэнтральнага камітэту камуністычнай партыі Беларусі А. Крыніцкага.

Судзячы па большасьці вышэйпералічаных прозьвішчаў, бальшавікі скіравалі ў паднявольныя ім беларускія вёскі досіць цікавых „беларусаў“.

Аб „незалежнасьці“ Беларускай *Савецкай* Рэспублікі пасьля гэтага можна гаварыць вельмі лёгка!

Катастрофа з аэроплянам.

„Роста“ паведамляе: „З Тыфлісу ў Сухум на зьезд радаў вылецелі аэроплянам намесьнік старшыні совнаркому Закаўказьзя сябар ЦИК'у ССРР і Реввоенсовет'у Мясьнікоў, прэзэс закаўкаскае чэкі Саламон Магілеўскі і народны камісар Грузіі Артабэкаў з лятунамі Шмідтам і Сагараджай. Над прадмесьцем Тыфлісу аэроплян загарэўся і ўпаў. Мясьнікоў, Магілеўскі і Артабэкаў загінулі разам з лятунамі“.

Мясьнікоў, у 1918—1919 г.г. з перарывамі быў дыктатарам Беларусі.

Спачуваньне жалобы польскага консуля.

„Савецкая Беларусь“ (№ 64 за 22. III 1925 г.) піша:

„21-га сакавіка гэнэральны консуль Польскае Рэспублікі ў Менску Ян Карчэўскі наведаўся ў упраўленьне поўнамоцнага народнага камісарыяту заграцічных справаў СССР пры ўрадзе БСРР і выказаў спачуваньне з прычыны канчыны старшыні ЦВК СССР т. Нарыман-Нарыманава“.

ТУТЭЙШАЯ ХРОНІКА.

═ **Канфіскацыя часопісі,** 24-га гэтага сакавіка канфіскованы Камісарам Ураду на м. Вільню чарговы № 3 часопісі студэнтаў-беларусаў „Студэнская Думка“. Рэдактар часопісі пацягнены да судовае адпавядальнасьці.

═ **Падатак за сабак.** Усе жыхары м. Вільні, на аснове пастановы Гарадзкое Рады, зацьверджанае Дэлегатам Ураду, павінны заплаціць у працягу красавіка месяца падатак за 1925 г. За кожнага аднаго сабаку — 10 зл., за кожнага другога сабаку — 20 злотых і за кожнага трэцяга й далей па 30 злотых. На неакуратных платнікаў будзе налічана пеня за прасрочку, а падатак будзе зыскваццца прымусова.

═ **Гурток аматараў пчалярства.** У мітрапалітальнай духоўнай сэмінарыі пад кіраўніцтвам настаўніка сэмінарыі Іванова арганізованы сярод сэмінарыстых гурток аматараў пчалярства. Штотыдзень у вольныя гадзіны адбываюцца лекцыі па пчалярству.

═ **Напад у цягніку.** „Dz. Wil.“ паведамляе, што 25 гэт. сакавіка ўвечары ў ішоўшы са ст. Кена да Вільні таварны цягнік на бягу ўскочылі 3 асобы і патрэбавалі ад ехаўшага цягнікам Гітэльсона грошы, пагражаючы яму ў праціўным выпадку выкінуць яго з цягніка. Калі Гітэльсон адмовіўся, дык нападаўшыя сьцягнулі з яго чорнае зімовае пальто з фокавым каўняром, забраўшы 60 злотых, якія былі ў кішані. Паліцыя пачала сьледзтва.

Памятайце аб дарагоўлі друку, а дзеля гэтага не шкадуйце грошай на падпіску, каб ня была спынена вам высылка „Грамадзкага Голасу“!

═ **Справа Сярэбранікава.** 6 красавіка г. г. будзе разглядацца ў судзе справа Сярэбранікава і інш. (у ліку 10 асоб), абвінавачаных па 102 арт. Карн. Кодэксу.

═ **Звальненьне рэзэрвістых ад вайсковай муштры.** Рэзэрвістыя, радзіўшыяся ў 1900 і 1899 г. г. могуць падаваць просьбы аб адсрочках ім вайсковае муштры. Прычынаю адсрочкі можа быць: 1) выпадак сьмерці каго-нібудзь з сям'і, 2) хвароба, якая патрабуе спэцыяльнага лячэньня і 3) неабходнасьць вясьці палявыя работы.

═ **Кары за п'янства.** У лютым месяцы Камісарам Ураду на м. Вільню пацягнены да адказнасьці за зьяўленьне на вуліцах у нецьвярозым стане 223 асобы, якія аштрафованы на агульную суму 5065 злотых.

═ **Алькогольная статыстыка.** Школьны аддзел магістрату апублікаваў гэткія цыфры аб ужываньні алькоголю вучнямі гарадзкіх пачатковых школаў: з 9949 дзяцей 8578 або 85% ведаюць смак алькоголю. 2338 дзяцей былі п'янымі да няпрытомнасьці (2,35 проц.); 239 дзяцей (2,4 проц.) п'юць гарэлку штодня. 9,2 процант. дзяцей п'юць раз на тыдзень і 52 проц. п'юць у вынятковых выпадках. 140 дзяцей (2,2 проц.) самі купляюць гарэлку і 88,9 проц. адтрымліваюць алькогольныя напіткі ад бацькоў.

Саюз дактароў выпрацаваў проект барацьбы з алькоголізмам сярод дзяцей, які зводзіцца да таго, каб падвысіць на 10 грош. цану 1 літра гарэлкі і віна. На сабраныя ад гэтае падвышкі грошы проектуецца арганізаваць лекцыі, карысныя гульні і інш.

Газэту прачытай і перадай суседу!

Той, хто умее чытаць, ніколі не палянуйся прачытаць няпісьменнаму!

УСЯЧЫНА.

Сіла прадчуцьця.

Аўстрыяцкія дактары й вучоныя мэдыкі зацікавіліся над'звычайным выпадкам, калі адна старая жанчына, „прачытаўшы думкі свайго пляменьніка“, напісала пісьмо, паведамляючы, што загіне ад яго рукі і сапраўды была ім забітая.

Аб гэтай цікавай гісторыі даведаліся з працэсу Рудольфа Гуга—пляменьніка забітай,—засуджанага на 12 гадоў вастрогу за задушэньне свае цёткі доктаркі Гуг-Гэльмут.

У пісьме, пасланым да прыяцелькі за некалькі тыдняў да сьмерці, д-р Гуг-Гэльмут пісала:

„Праводжу свае дні, чакаючы няшчасьця, якое мае быць са мною. Гэтае чаканьне страшэнна прыкрае, таму, што бываюць момэнты, калі бачу „яго“ добра, як падходзіць да мяне і сьціскае мяне за горла“.

Сапраўды сіла прадчуцьця нязвычайная!

Рыначныя цэны ў Вільні.

27 гэт. сакавіка на рынку заўважаліся гэткія цэны: кілё сталовага хлеба 50 грош., белага — 56 грош., чорнага — 36 грош., сьвінога мяса — 1,60-1,70 гр., цяляціны—1 зл.—1,10 грош., сланіны кілё—2,35—2,40 гр.

Паштовая скрынка.

Кандратовіч Янка. Грошы адтрыманы.

Азерскі Міхал. Далей высылку спыняем, зрабеце падпіску.

Міронччык Аляксандр, Дулінец Антон, Курыловіч С., Мілеўскі Юльян — грошы адтрыманы.

Трудко Мікола — газэту высылаем.

Булыга Міхал, Пабудзей Сымон, Сьвершока А., Сінкевіч Антон, Чарняўскі Сьцяпан, Раліцкі Пётра, Пехоскі М., Лайкоўскі Янка, Адамскі Кастусь, Макаль Грыгор, Дубатоўскі Янка — пробныя №№ высылаем.

Рэдактар-Выдавец **Язэп Салавей**

Друкарня „Lux“, вул. Жэлігоўскага, 1. Тэлеф № 203.